

Korcsik Kristóf Máté¹

A lengyel–német kapcsolatok alakulása és az együttműködés lehetőségei (2005–2025) II.²

A tanulmány célja, hogy a főbb egyetértésre, valamint nézeteltérésre okot adó ügyeket bemutassa a hivatalban lévő lengyel és az újonnan felállt német kormány között az Ukrajna-politika, az Oroszország-politika, az energiapolitika és a migrációs politika tekintetében. Az elemzés nem kizárólag a jelenlegi kormányzati ciklusokra fókuszál, hanem a korábbi kormányok álláspontjait és az ezekből kirajzolódó hosszabb távú tendenciákat is figyelembe veszi. Az egyes szakpolitikák bemutatása után a tanulmány előrejelzéseket is megfogalmaz a két ország viszonyára az említett szakpolitikák terén.

Kulcsszavak: Németország, Lengyelország, biztonságpolitika, külpolitika, együttműködés

The Development of Polish–German Relations and the Prospects for Cooperation (2005–2025) II

The aim of the study is to present the main areas of agreement and disagreement between the current Polish government and the newly formed German government with regard to Ukraine policy, Russia policy, energy policy, and migration policy. The analysis does not focus exclusively on the activity of the current governments, but also takes into account the positions of previous governments and the longer-term trends that emerge from them. After presenting each policy area, the study also makes predictions about the relationship between the two countries in the areas mentioned.

Keywords: Germany, Poland, security policy, foreign policy, cooperation

Bevezetés

Jelen tanulmány a *Nemzet és Biztonság* 2025/2. számában megjelent *A lengyel–német kapcsolatok alakulása és az együttműködés lehetőségei (2005–2025) I.* tanulmány második része. Az első rész bemutatta a német–lengyel viszony nagyobb fordulópontjait 2005 óta, valamint a német és lengyel stratégiai és politikai kommunikáció főbb hasonlóságait és különbségeit az Oroszország-, az energia-, a migrációs és az európai uniós politika terén. A második rész a főbb egyetértést, valamint a nézeteltérésre okot adó ügyeket mutatja be a hivatalban lévő lengyel és az újonnan felállt német kormány között az Ukrajna-politika,

¹ Korcsik Kristóf Máté az NKE HHK nemzetközi biztonság- és védelempolitika mesterszakjának végzős hallgatója. E-mail: korcsik18kristof@gmail.com

² A kézirat lezárásának dátuma 2024. november 7-e, ugyanis ekkor bomlott fel Németországban az addig regnáló kormánykoalíció.

az Oroszország-politika, az energiapolitika és a migrációs politika tekintetében, valamint előrejelzéseket fogalmaz meg a két ország viszonyára az említett szakpolitikák terén.

A következő Bundestag-választás időpontja eredetileg 2025. szeptember 28-a lett volna, ugyanakkor 2024. november 6-án a Scholz-kormány hárompárti koalíciója felbomlott, amikor Olaf Scholz menesztette Christian Lindner FDP-s pénzügyminisztert, amire reakcióként Christian Dürr, az FDP frakcióvezetője bejelentette, hogy pártjának valamennyi minisztere benyújtja lemondását, így a kormány kisebbségbe került. A kormánykoalíció összeomlása nyomán 2025. február 23-ára írták ki az előrehozott választást. A leendő új német kormány pontos összetételét nehéz lenne meghatározni, ugyanakkor véleményem szerint az uniópártok (CDU/CSU) fogják vezetni valamilyen koalícióban, így a kereszténydemokrata álláspontokat mindenképpen figyelembe kell venni. Jelenleg országos szinten az uniópártok (CDU/CSU) örvendenek a legnagyobb népszerűségnek (nagyjából 30% körüli szavazati arány), ezt mutatták meg a 2024-es európai parlamenti választások eredményei, valamint különböző közvélemény-kutatások is.

Lengyelország Ukrajna-politikája

Lengyelország Ukrajnához fűződő viszonya hullámzó. Lengyelország lényegében a rendszerváltás óta folyamatosan támogatja Ukrainát, ugyanakkor változó mértékben. 2004-ben a narancsos forradalom egyik fő támogatója maga Lengyelország volt, a két ország szoros viszonyát jellemzi, hogy 2005 „Ukrajna éve” volt Lengyelországban, ráadásul az EU Keleti Partnerségének egyik fő kezdeményezője is Varsó volt Svédország mellett. Ez a támogatás folyamatos volt 2015-ig, amikor az új PiS-kormány viszonya Kijevvel egyre kétségesebb lett a második világháborúban a lengyeleket és az ukránokat érintő keserű események eltérő értelmezése miatt. A második világháborúban az Ukrán Felkelő Hadsereg (UPA) lengyeleket mészárolt le Volhíniában és Kelet-Galíciában, ez a kérdés pedig 2015 óta hatványozottabban képezi a lengyel–ukrán párbeszéd részét, és a mai napig jelentős hatást gyakorol rá. Legutóbb éppen 2024 októberében fogalmazott úgy Władysław Kosiniak-Kamysz lengyel védelmi miniszter, hogy Lengyelország megakadályozza Ukrajna jövőbeni európai uniós tagságát, amíg Kijev nem vállalja a felelősséget a gyilkosságokért, és nem engedélyezi több ezer áldozat exhumálását és újratemetését. Ezzel szemben Kijev azzal védekezik, hogy felveti a mészárlás okainak kérdését (véleményük szerint az ukránok elnyomása volt az egyik ok), másrészt azt, hogy mennyi ukrán áldozattal járt a későbbi lengyel megtorlás.³

Mindettől függetlenül az évek alatt Ukrajna Varsó általi támogatottsága folyamatos volt, ezt láthattuk a Covid–19-pandémia alatt is, vagy éppen 2020. július 28-án a lublini háromszög elnevezésű, Lengyelország, Ukrajna és Litvánia közötti kezdeményezés aláírásán.⁴ A 2022-es orosz invázió óta ez a támogatás tovább erősödött, Varsó hatalmas segítséget nyújt Ukrajnának, fegyver- és segélyszállítmányokat küld, valamint nagyszámú ukrán menekült lelt Lengyelországban menedékre.

³ Kość, Wojciech – Melkozerova, Veronika: *Poland and Ukraine's Bloody Past Overshadows Their Anti-Russia Alliance*. [online], 2024. 10. 07. Forrás: Politico [2025. 09. 17.].

⁴ Borno, Jakub (2020): *Lithuania, Poland and Ukraine Inaugurate 'Lublin Triangle'*. *Eurasia Daily Monitor*, 17(115).

Az utóbbi időben jelentős feszültséget generált az Európai Unió területére érkező nagy mennyiségű ukrán gabona, ami több más ország mellett Lengyelországban is lenyomta a helyben termelt mezőgazdasági termékek árát, csökkentve a gazdák jövedelmét ezekben az országokban. A lengyel gazdák tüntetésekkel, határátkelők lezárásával válaszoltak, így a Donald Tusk vezette kormány lépésenként került. Varsó egyfajta arany középút megtalálására törekszik: célja az ukrán gabona átszállításának lehetővé tétele Lengyelországban anélkül, hogy a lengyel gazdák és termelők csődveszélybe kerülnének.⁵

A gabonavita még a PiS kormányzása alatt robbant ki, és erős reakciókkal is járt, többek között a lengyel fegyverszállítások leállításával. Erre utalt Mateusz Morawiecki is, amikor úgy fogalmazott: „Nem szállítunk többé fegyvereket Ukrajnának, mert most modernebb fegyverekkel látjuk el Lengyelországot”, ezt pedig Andrzej Duda is tartja, hiszen 2024. októberben kizárta, hogy újonnan vásárolt eszközöket adjanak át az ukránoknak.⁶ A döntést a döntéshozók azzal indokolják, hogy Lengyelország nem rendelkezik már olyan fegyverekkel, amelyeket át tudna adni, a beérkező új fegyvereket pedig a lengyel haderő fejlesztésére szeretnék fordítani. Donald Tusk ezt kikerülve adott ajánlatot Volodimir Zelenszkijnél tett kijevis látogatása során 2024 januárjában, amikor egy új katonai segélycsomagot jelentett be Ukrajnának, amely magában foglalja a nagyobb fegyverek megvásárlására nyújtott kölcsönt, valamint kötelezettségvállalást arra, hogy közösen találják meg a fegyverek gyártásának módját, így lényegében megkerüli a fegyverek küldését, és közvetett módon segíti Ukrajnát fegyverek szerzéséhez.⁷

Ukrajnával kapcsolatban nemrégiben, 2024 októberében érte a lengyel kormányt sérelem, amikor Joe Biden amerikai elnök Berlinben találkozott Emmanuel Macron francia elnökkel, Olaf Scholz kancellárral és Keir Starmer brit miniszterelnökkel annak érdekében, hogy megvitassák az ukrán háború kérdését. Újságírók, szakértők és politikusok adtak hangot azon véleményüknek, hogy egy ilyen fontos tanácskozássra miért nem hívtak meg egyetlen keleti „frontországot” sem, sokan különösen hiányolták Lengyelországot mint az Ukrajnával szomszédos és az Ukrajnának egyik legnagyobb segélyt nyújtó államot a tárgyalóasztal mellől. Az ügygel kapcsolatban a lengyel kormány is rosszállását fejezte ki.⁸

Németország Ukrajna-politikája

Németországban a 2014-es krími események egyes hangsúlyokban változtatták meg a korábban ismert Ostpolitikot, Angela Merkel kancellár ugyanakkor továbbra is a békés rendezést és a diplomáciai megoldásokat igyekezett keresni a kérdésre. Jól jelzi ezt az is,

⁵ Sanecka-Tyczyńska, Joanna (2024): *Civic Platform's Views on the Security of Poland in the Context of the War in Ukraine*. *Historia i Polityka*, 50(57), 85–99.

⁶ Jones, Sam – Walker, Shaun: *Poland will no Longer Send Weapons to Ukraine, Says PM, as Grain Dispute Escalates*. [online], 2023. 09. 21. Forrás: *The Guardian* [2025. 09. 17.].

⁷ Novikov, Illia: *Poland's Prime Minister Visits Ukraine in the Latest Show of Support for Kyiv against Russia*. [online], 2024. 01. 22. Forrás: *AP News* [2025. 09. 17.].

⁸ Tilles, Daniel: *'You forgot Poland': Criticism as US, UK, France and Germany Meet Alone to Discuss Ukraine*. [online], 2024a. 10. 20. Forrás: *Notes from Poland* [2025. 09. 17.].

hogy ő vezette a konfliktus kezelését célzó normandiai formátumú megbeszéléseket.⁹ A merkei békés megoldások keretében 2014-ben, a konfliktus kitörése után Berlin a nemzetközi jog megsértéseként ítélte el Moszkva cselekedeteit, és vezető szerepet vállalt az uniós szankciók megfogalmazásában. 2015 júliusában Németország 500 millió eurós kölcsönt nyújtott Ukrajnának, majd 2016 júniusában 6 millió euróval járult hozzá az ENSZ Világélelmzési Programjához.¹⁰ Ukrajna támogatása folyamatossá vált, 2019-től a jelentések szerint az USA és az EU után Németország vált Ukrajna harmadik legnagyobb donorjává, ugyanakkor fegyvereket továbbra sem küldött. E tekintetben változást 2022. február 26-a hozott, amikor a német kormány jóváhagyta a Kijevbe irányuló fegyverszállításokat, valamint beleegyezett abba, hogy megakadályozza Moszkva hozzáféréseit a SWIFT bankközi rendszerhez.¹¹ Az Ukrajnának nyújtott német katonai támogatás azóta is meghatározó maradt: 2022 áprilisában a német kormány jelezte, hogy légvédelmi rendszereket és páncélozott járműveket küld Ukrajnának, 2023-ban pedig ahhoz is hozzájárult, hogy szövetségesei (például Lengyelország) Leopard 2 harckocsikat adjanak át Ukrajnának.¹²

2024-ben elsősorban a Taurus cirkálórakéták küldésére vonatkozó CDU-s javaslat borzolta a politikai kedélyeket Németországban. A kormánykoalícion belül is vitát generált a kérdés, ugyanis a Zöldek egyértelműen támogatták a Taurus rakéták Ukrajnába küldését, ennek keretében Annalena Baerbock zöldpárti külügyminiszter szólította fel kormányát, hogy „intenzíven fontolja meg” a rakéták Ukrajnába küldését. Ugyanakkor Scholz kancellár ellenállt a javaslatnak azzal érvelve, hogy a rakéták kezeléséhez német katonákra lenne szükség, így Németország is bevonódna a háborúba. Katonai szakértők ugyanakkor cáfolták, hogy szükség lenne a rendszerek működtetéséhez német katonákra. Jóllehet végül a javaslatot leszavazta a Bundestag, megmutatta a kormánykoalíció ellentéteit.¹³

Mindenekelőtt Németország Ukrajna politikájával kapcsolatban az a kérdés merül fel, hogy a német kormány hajlandó-e legalább a jelenlegi szinten fenntartani Ukrajna támogatását. Vezető politikusok gyakran hangsúlyozzák, hogy Németország Ukrajna legfőbb támogatója Európában, és összességében a második helyen áll az USA mögött. Ez az erős támogatás lehetővé teszi Németország számára, hogy hitelesen követeljen nagyobb elkötelezettséget az olyan európai szövetségeseiktől, mint Franciaország vagy Spanyolország.

⁹ Fix, Liana (2018): *The Different 'Shades' of German Power: Germany and EU Foreign Policy during the Ukraine Conflict*. *German Politics*, 27(4), 498–515. 506.

¹⁰ *Ukraine, Germany Sign Deal on 50 Million Euro Loan to Kiev*. [online], 2015. 01. 08. Forrás: Panorama.am [2025. 09. 17.].

¹¹ Bayer, Lili – Herszenhorn, David M. – von der Burchard, Hans: *Germany To Send Ukraine Weapons In Historic Shift On Military Aid*. [online], 2022. 02. 26. Forrás: Politico [2025. 09. 16.].

¹² *Germany Agrees to Send Leopard Tanks to Ukraine*. [online], 2023. 01. 25. Forrás: Dawn [2024. 11. 10.].

¹³ Posaner, Joshua: *Germany's Scholz says Sending Taurus Missiles to Ukraine is 'out of the Question'*. [online], 2024. 03. 13. Forrás: Politico [2025. 09. 17.].

A fontosabb lengyel és német pártok nézetei az Ukrajna-politikával kapcsolatban

Lengyelországban a kormány jelenleg többpárti koalícióból épül fel, ez ugyanakkor Ukrajna támogatása tekintetében jelentős változást nem okoz, Lengyelország a Polgári Platform vezetésével továbbra is szilárdan áll Ukrajna mögött. A lengyel kormány Ukrajna katonai megsegítése mellett az ukrán menekültek befogadása révén is támogatni igyekszik a háborúban álló országot. Ezenfelül a lengyel kormány támogatja Ukrajna EU- és NATO-taggá válását, a későbbiekben pedig nagy szerepet szeretne majd vállalni Ukrajna újjáépítésében is, aminek a szolidaritási és humanitárius indokokon kívül természetesen nagyon komoly gazdasági okai is vannak. Ugyanakkor az újjáépítés megkezdéséhez először a fegyveres harcoknak kellene befejeződnieük, és egy viszonylagos békésebb időszaknak kellene megkezdődnie Ukrajnában.¹⁴ Mint már fentebb említettem, a lengyel kormány további fegyvereket segély formájában nem kíván Ukrajnának adni, tekintve, hogy az újonnan érkező fegyvereket saját hadereje és védelmi képessége fejlesztésére kívánja felhasználni. Ehelyett kölcsönökkel, közös fegyvergyártással akarják Ukrajna harci képességeit támogatni. A gabonavitáról is szóltam már korábban, itt a lengyel kormány egyértelmű célja az ukrán gabona átszállításának lehetővé tétele Lengyelországba anélkül, hogy a lengyel gazdák és termelők csődveszélybe kerülnének.

A legnagyobb ellenzéki erőnek tekinthető PiS szerepe azért fontos, mert jelenleg a párt adja Lengyelország államfőjét, Andrzej Dudát, 2025-ben ugyanakkor a PiS számára kulcsfontosságú elnökválasztás lesz Lengyelországban, hogy valamilyen szinten továbbra is szerepet játszasson az állam igazgatásában és a politika formálásában. A PiS Ukrajnát támogatja, de jóval keményebben lép fel ellene, kormányzása alatt éleződtek ki a volhíniai mézárslásról szóló viták, a gabonavitában is erélyes álláspontot képvisel, valamint a fegyverszállításokat is a párt kormányzása alatt szüntették be, ezt pedig Andrzej Duda következetesen viszi tovább. A PiS fellépése keményebb és kevésbé támogató Ukrajnával szemben, mint a jelenlegi lengyel kormányé.¹⁵

Németországban a CDU/CSU egyértelműen kiáll Ukrajna mellett, a párttól származik a Taurus rakéták küldésének ötlete is. Elmondható, hogy a párt egyértelműen támogatja a fegyverszállítást Ukrajnának, a párt kancellárjelöltje, Friedrich Merz vetette fel, hogy Berlinnek vadászrepülőgépek átadásával kellene segítenie Ukrajnát „a saját légtere feletti szuverenitás helyreállításában”. A CDU/CSU emellett kiáll Ukrajna EU- és NATO-tagsága mellett is.¹⁶

A Zöldek a CDU/CSU-hoz nagyon hasonló nézetekkel rendelkeznek, lényegében eddigi politikájukat meghazudtolva támogatják a fegyverek küldését Ukrajnának, ugyanis

¹⁴ Sanecka-Tyczyńska 2024.

¹⁵ Jones–Walker 2023.

¹⁶ Frymark, Kamil: *A Return to Conservatism: the CDU's New Platform*. [online], 2024. 05. 08. Forrás: Centre for Eastern Studies [2025. 09. 17.].

ezáltal a zöldpártokra jellemző pacifizmust hagyják el. Eltérő nézetei ellenére azonban a párt, a koalíciós fegyelem miatt, egyelőre az SPD-vel együtt szavaz.¹⁷

Az SPD helyzete érdekes. Fentebb részletezett okból Olaf Scholz ellenzi a Taurus rakéták küldését, és ezzel a saját pártján belül is feszültségeket okoz. Az SPD baloldala tradicionális Ostpolitikot szeretne, diplomáciai megoldást keresve, ugyanis szerintük a fegyverszállítás csak feleslegesen húzza el a konfliktust, és kockáztatja az eszkalációt. Boris Pistorius védelmi miniszter, aki jelenleg Németország egyik legnépszerűbb politikusa azt mondja, hogy Ukrajnának meg kell nyernie a háborút, ebben kell támogatni. A pacifista narratíva kiemelésével az SPD a támogatottságát szeretné növelni, ugyanis a párt szavazói nem szívesen látják, hogy a kormány fegyvereket ad Ukrajnának.

A BSW orosz-pártinak kikiáltott párt, amely szeretné Oroszországot integrálni az európai biztonsági architektúrába. Az orosz agresszióért részben az USA-t és a NATO-t okolja, az „ilyen mértékű” fegyverszállításokat Kijevnek ellenzi, ugyanis véleménye szerint így nem lehet véget vetni a háborúnak, és több diplomáciai kezdeményezést vár el a szövetségi kormánytól.¹⁸

Az AfD úgyszintén orosz-párti, de jóval radikálisabban. A párt szerint Oroszország ukrajnai támadása helytelen volt, de a NATO és az USA részben hibás a konfliktus kialakulásáért. A szélsőjobboldali párt szerint véget kell vetni a háborúnak, az Ukrajnának nyújtott német katonai segítyek megszüntetését is követeli, valamint ellenzi Ukrajna EU-tagságát is.¹⁹

A lengyel–német kapcsolatok lehetséges alakulása az Ukrajna-politika tekintetében

A CDU jelenleg Ukrajna teljes körű támogatását kívánja elérni, nem véletlenül helyezte kilátásba a Taurus rakéták küldését is. A párt a fegyverszállítások mellett támogatja Ukrajna EU- és NATO-tagságát is. A lengyel kormány is hasonlóan áll Ukrajna támogatásának kérdéséhez, apró problémák mégis vannak. Egyrészt Ukrajnának új fegyvereket már nem küld, jóllehet egyéb módokon próbálja segíteni az ország fegyverhez jutását (kölcsönök, közös fegyvergyártás). Másrészt a volhíniai mézszárlás kérdése továbbra is lezáratlan, ennek keretében érkezett fenyegetés Władysław Kosiniak-Kamysz védelmi minisztertől, aki Ukrajna EU-tagságának blokkolását vetítette előre, amennyiben az ügyet nem rendezik a lengyelek számára megfelelő módon.

A német és a lengyel kormány között jó kapcsolat alakulhat ki Ukrajna kérdését övezően. Kérdés, hogy a CDU mennyire nézi majd jó szemmel Ukrajna viszonylag csökkent támogatását Lengyelország részéről, valamint azt, hogy Lengyelország egyfajta fegyverként használja az EU-tagságot Ukrajnával szemben saját céljai eléréséhez. Annyi bizonyos, hogy az új német kormánynak érdemes lesz a lengyel kormányt bevonni az olyan

¹⁷ Gibadlo, Lidia – Frymark, Kamil: *The Party of Peace: The SPD is Sending Signals about the Freezing of the War in Ukraine*. [online], 2024. 03. 19. Forrás: Centre for Eastern Studies [2025. 09. 17.].

¹⁸ Pfeifer, Hans: *Russia's Best Friends in Germany: AfD and BSW*. [online], 2024. 01. 09. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].

¹⁹ Pfeifer 2024.

Ukrajnáról szóló tanácskozásokba, mint a legutóbbi amerikai–francia–német–angol találkozó volt 2024 októberében.

Lengyelország Oroszország-politikája

A lengyel–orosz kapcsolatok nagyon hosszú és igen rögzös múltra tekintenek vissza. A rendszerváltást követően jól indultak a kapcsolatok, Vlagyimir Putyin 1999-es hatalomra kerülése sem zavart senkit az éppen EU-s csatlakozásával elfoglalt Lengyelországban. Az új lengyel elit is követte azt a politikai hagyományt, hogy támogatja a keleti szomszédok – különösen Ukrajna – függetlenségi törekvéseit, amire leginkább két oka volt: a Szolidaritás mozgalomból létrejött erők nem tagadhatták meg szomszédjaiktól azokat a jogokat, amelyeket korábban saját országuk számára követeltek, valamint Lengyelországnak érdekében is állt, hogy ne váljon a nyugati közösség keleti határvidékévé, tudták jól, hogy ezen országok demokratikus fejlődése hozzájárulna Lengyelország biztonságához. A 2004-es narancsos forradalom támogatásával Lengyelország Moszkva rosszallását váltotta ki, ugyanakkor 2009-ben intenzív diplomáciai erőfeszítések után Vlagyimir Putyin ismét Lengyelországba látogatott: a Westerplattén tartott beszédet, ami azonban nemhogy javította volna a két ország közötti kapcsolatokat, hanem ellenkezőleg, provokálta Varsót.²⁰

A weimari háromszög formáció 2014. július 1-jén tartott találkozót, ahol kijelentették, hogy a krími helyzettel kapcsolatban tehetetlenek. Érdekesség, hogy két héttel később Németország, Franciaország és Oroszország ült le tárgyalni az ukrajnai helyzetről a normandiai formátum keretében, amelynek egyértelmű üzenete volt: Oroszország nem akarta Lengyelországot a tárgyalóasztalnál látni, és a két nyugat-európai partner nyilvánvalóan nem volt hajlandó Lengyelország miatt veszélyeztetni az új formátumot. Sajnos, mint utólag tudjuk, ezek a tárgyalások sem vezettek eredményre.²¹

A szmolenszki légi katasztrófának jelentős hatása volt a lengyel Oroszország-politika alakulására: az orosz hatóságok nem adták át a gép roncsát Lengyelország számára, ami egyfajta megalázást is jelentett. A szmolenszki katasztrófát a PiS 2015-től aktívan használta belpolitikai haszonszerzésre. A PiS-kormányokat általános ellenszenv jellemezte Oroszországgal szemben, a szankcióknak is nagy volt a támogatottsága.

A Tusk-kormányt is jellemzi az Oroszországgal szembeni ellenszenv, a védelmi költségvetés PiS által megkezdett dinamikus növelését ők sem adják lejjebb, folytatják a haderő modernizációját, 2023-ban pedig Lengyelország korszerű elektronikus határzár építését kezdte meg az oroszországi kalinyingrádi exklávéval közös szárazföldi határán,

²⁰ Putyin beszédében a versailles-i szerződésre és Németország „megalázására” is emlékeztetett, amely hozzájárult a második világháborúhoz. A lengyel–orosz kapcsolatok mintájaként méltatta az orosz–német kapcsolatokat, amelyek „az együttműködésen és a partnerségen, nem pedig a történelmi kiegyezésen alapulnak”. Ezáltal két szempontból is provokálta Lengyelországot: egyrészt Putyin tudta, hogy a versailles-i szerződés, amelyet elítélt, megnyitotta az utat Lengyelország előtt a függetlenség visszaszerzéséhez, másrészt Németországot állította példaként Lengyelország elé, mutatva, hogy Varsónak is túl kellene lépnie a múlton, mint Berlinnek.

²¹ Reiter, Janusz: *Poland's Triangular Russia Policy. Policy Paper*. [online], 2022. 10. 25. Forrás: Zentrum Liberale Moderne [2025. 09. 17.].

hogyan ellenőrizze és ellensúlyozza az esetleges illegális tevékenységeket.²² 2024 szeptemberében Radosław Sikorski külügyminiszter jelentette be, hogy Lengyelország szerint „kötelessége” lelőni az Ukrajna felé tartó orosz rakétákat, 2024 októberében pedig Rajmund Andrzejczak altábornagy, a lengyel hadsereg volt vezérkari főnöke borzolta a kedélyeket nyilatkozatával, amikor bejelentette, hogy „[h]a Oroszország akár csak egy centiméternyi litván területet is megtámad, a válasz azonnal érkezik. Nem az első napon, hanem az első percben. Minden stratégiai célpontot megtámadunk 300 km-es körzetben.”²³ Mindezek mellett fontos lépés volt az is, hogy Sikorski október 22-i sajtóértekezletén közölte, Varsó bezáratja a nyugat-lengyelországi Poznańban működő orosz konzulátust, a konzulátus diplomatáit pedig nemkívánatos személyekké nyilvánították.²⁴

Németország Oroszország-politikája

Berlin politikája Oroszországgal kapcsolatban jóval változatosabb képet mutatott Varsóénál. Angela Merkel kancellársága alatt Németország egészen 2022-ig transzformatív orosz politikát kívánt folytatni, amelynek központi eleme a diplomáciai megoldások keresése volt, Oroszország provokálásának elkerülése mellett. 2008-tól 2012-ig Dmitrij Medvegyev volt Oroszország elnöke, vele Angela Merkel kapcsolata is jobb volt, mint Putyinnal.

Fontos kiemelni, hogy a német Oroszország-politika Angela Merkel kancellársága alatt sem volt monolitikus, hanem belső versengő álláspontok mentén alakult. Egyrészt az SPD-hez kötődő politikusok, köztük Frank-Walter Steinmeier mint külügyminiszter kezdeményezték a német–orosz „modernizációs partnerséget” (*partnership for modernisation*) 2008-ban, amelynek célja az volt, hogy elmélyítse a két ország gazdasági együttműködését, és ezen keresztül elősegítse Oroszország modernizációját olyan területeken, mint az ipar, az energiahatékonyság, a kutatás-fejlesztés, az infrastruktúra és a technológiai transzfer, miközben új piacokat és beruházási lehetőségeket teremtett volna a német – különösen kis- és középvállalati – szektor számára. A kezdeményezés azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

Ezzel párhuzamosan a CDU/CSU-n belül is léteztek kritikus hangok, akik óvatosabb vagy részben keményebb Oroszország-politikát sürgettek, különösen az energiafüggőség és az európai biztonság kérdéseiben.

Angela Merkel maga köztes pozíciót foglalt el: retorikailag gyakran kifejezte kritikáját az orosz autokrácia kiépülésével és az emberi jogi helyzettel kapcsolatban, miközben realpolitikusként hangsúlyozta a stratégiai partnerség fontosságát.

Merkel kritikus pillanatokban kezdeményezte a konfliktusok mérséklését, például 2008-ban, közvetlenül a grúziai háború után – a Moszkvával szembeni mérsékelt irányvonalra való felszólításával –, a 2010. június 4–5-i Meseberg-kezdeményezéssel

²² *Poland Building Electronic Barrier on Border with Russia*. [online], 2023. 04. 18. Forrás: AP News [2025. 09. 16.].

²³ Bereznyay István: *Kemény üzenetet küldött a NATO tábornoka: ha az orosz katonák megindulnak, szétlövik Szentpétervárt*. [online], 2024. 10. 12. Forrás: Index [2025. 09. 17.].

²⁴ *Orosz konzulátust zár be a sűrűsödő szabotázsakciók miatt Lengyelország*. [online], 2024. 10. 22. Forrás: Világgazdaság [2025. 09. 17.].

Medvegyev elnökkel együtt a Dnyeszteren túli befagyott konfliktus megoldására, vagy 2014-ben és 2015-ben, amikor az ukrajnai konfliktus rendezését célzó minszki megállapodások közvetítésével foglalkozott.²⁵

A Grúzia és Ukrajna NATO-csatlakozását és Ukrajna katonai megerősítését szorgalmazó felhívásokkal szemben Merkel kancellár mindig is azt az álláspontot képviselte, hogy Oroszország katonailag amúgy is fölényben van, ezért nincs szükség arra, hogy Ukrainát fegyverrel lássák el, a merkeli Oroszország-politika pedig nem akart részt venni az ukrajnai konfliktusban. Azt a látszatot próbálta kelteni, hogy a felek között vagy inkább felett áll mint egyfajta békéltető erő.²⁶

Az Északi Áramlat-2 vezeték építésével – a kritikusok szerint – a német politika olyan döntést hozott, amellyel jelentősen hozzájárult Ukrajna stratégiai sebezhetőségéhez, ezáltal segítve az orosz érdekeket.²⁷ Volodimir Zelenszkij és Angela Merkel utolsó, Kijevben lefolytatott találkozásán a kancellár támogatását fejezte ki az orosz gáztranzitot Ukrajnán keresztül és nem kizárólag az Északi Áramlat vezetékeken keresztül biztosító szerződések meghosszabbítása mellett, de konkrét garanciákat erre nem adott.²⁸

A Merkel-korszak Oroszország-politikájának fontos eleme volt Németország meghatározó szerepe a Krím 2014-es annektálását követően Oroszország ellen bevezetett uniós szankciók elfogadásában és fenntartásában. Angela Merkel az EU-n belül az egységes álláspont kialakításának egyik fő kezdeményezője volt, annak ellenére, hogy az intézkedések a német gazdaság egyes ágazatait érzékenyen érintették. A szankciók különösen a keletnémet tartományokban okoztak gazdasági veszteségeket, ahol a történelmileg erősebb orosz gazdasági kapcsolatok és exportfüggőség miatt nagyobb volt az ellenállás az intézkedésekkel szemben. A szankciós politika belső pártpolitikai vitákat is kiváltott: az SPD-n belül több vezető politikus szkeptikusan viszonyult a szankciók hosszú távú hatékonyságához, míg a CDU/CSU-n belül is megjelentek olyan hangok, amelyek a gazdasági érdekek és az energiatartalom miatt óvatosságra intettek.

Olaf Scholz kormánya kezdetben nem változtatott a merkeli politikai irányokon. Ennek keretében megtorló gazdasági szankciókat használtak, és az Oroszországgal való kapcsolatfélével törekedtek a már korábban kialakított diplomáciai csatornákon keresztül; a védelmi költségvetést alacsonyan tartották; Ukrajnának pedig továbbra sem szállítottak fegyvereket azzal az indokkal, hogy a fegyverszállítás csak a feszültséget szítaná. A koalíciós szerződésbe is bekerült, hogy az új kormány korlátozó politikát akar folytatni a fegyverszállítások terén, különösen a konfliktuszónákba.²⁹

A Scholz-kormány hivatalba lépése után viszont egyre növekvő nyomás érkezett a külvilág felől és Németországon belülről is, igazi politikai elmozdulás pedig pár nappal

²⁵ Heinemann-Grüder, Andreas (2022): *Russland-Politik in der Ära Merkel*. *SIRIUS – Zeitschrift für Strategische Analysen*, 6(4), 359–372. 365.

²⁶ Heinemann-Grüder 2022: 366.

²⁷ Umland, Andreas (2020): *Die friedenspolitische Ambivalenz deutscher Pipelinedeals mit Moskau – eine interdependenz-theoretische Erklärung des russisch-ukrainischen Konfliktes*. *SIRIUS – Zeitschrift für Strategische Analysen*, 4(3), 293–303.

²⁸ Driedger, Jonas J. (2022): *Inertia and Reactiveness in Germany's Russia Policy: From the 2021 Federal Election to the Invasion of Ukraine in 2022*. *German Politics and Society*, 40(4), 135–151. 137.

²⁹ Driedger 2022: 135–151.

az invázió előtt történt. 2022. február 21-én Putyin elismerte az úgynevezett Luhanszki és Donyecki Népköztársaságokat független entitásként, majd elfogadta ezeknek „csatlakozását” az Oroszországi Föderációhoz, amire válaszul még ugyanazon a napon Scholz az Északi Áramlat-2 vezeték – már akkor is felfüggesztett – működési engedélyének végleges visszavonásáról döntött. Február 26-án a kancellár engedélyezte a német fegyverek szállítását, valamint beleegyezett abba, hogy orosz bankokat zárjanak ki a SWIFT-rendszerből, február 27-én pedig bejelentette a Bundeswehrnek adandó 100 milliárd eurós csomagot.³⁰

A fontosabb lengyel és német pártok nézetei az Oroszország-politika területén

A lengyel kormány jelenlegi Oroszország-politikája lényegében hagyományos lengyel nézeteket követ, a 2022-es háborús helyzet kialakulása óta pedig szinte elképzelhetetlen lenne, ha a lengyel kormány enyhítene az Oroszországgal való szembenálláson. Az ellenzéki PiS részéről korábbi politikája ismeretében nem is kérdéses, hogy az Oroszországgal szembeni ellenállás aktív hívei. Páran arra számítottak, hogy a Tusk-kormány valamelyest visszavesz majd a lengyel haderő fejlesztésére fordított összegekből, de ez nem így lett, és nem is látható, hogy ez a közeljövőben megváltozna.

A német politikai pártokban tarkább a kép. A CDU 2024. május 7-én új alapprogramot fogadott el, amely kimondja, hogy az az Oroszország, amely háborút folytat, és veszélyezteti az európai békerendszert és a szuverén nemzetek integritását, nem tekinthető partnernek. Az alapprogram úgy fogalmaz: „Reméljük, hogy egy másfajta Oroszországot egy napon partnernek tekinthetjük majd. Ehhez Oroszországnak elsősorban arra van szüksége, hogy teljes mértékben és fenntartások nélkül elfogadja a szomszédos államok létjogosultságát. Addig az európai biztonságot csak Oroszországgal szemben lehet rendezni.”³¹

Az SPD hagyományosan pozitívabban tekintett Oroszországra, és fokozatosan a német–orosz kapcsolatok pártjává vált. Gerhard Schröder korábbi kancellár különösen jó viszonyt ápolt Vlagyimir Putyinnal. Az SPD rengeteg kritikát kap, mert más pártok szerint nem tesz eleget Oroszországgal szemben, és kétértelmű hozzáállást vélnek felfedezni a szociáldemokraták részéről: Ukrajnát támogatják, de csak egy bizonyos pontig – jó példa erre a Taurus rakéták esete.³² Mindezt csak tetézi az SPD párton belüli baloldalának tevékenysége, amely sürgeti az ukrajnai háború leállítását és a megegyezést, ahogyan ezt mutatja Rolf Mützenich, az SPD Bundestag frakcióvezetőjének beszéde, amelyben a háború befagyasztására szólított fel.³³

A Zöldek viszonylag homogén álláspontot képviselnek az Oroszországgal kapcsolatos politika tekintetében, aktívan kiállnak Ukrajna mellett és Oroszország ellen, ennek

³⁰ Driedger 2022: 143.

³¹ Frymark 2024.

³² Münchau, Wolfgang: *The German SPD's Foolish Attachment to Putin's Russia*. [online], 2024. 04. 03. Forrás: The New Statesman [2024.11.10.].

³³ Jones, Sam: *German Historians Accuse Olaf Scholz's SPD of Appeasing Russia*. [online], 2024. 03. 28. Forrás: Financial Times [2025. 09. 17.].

nyomán korábban az Északi Áramlat-2 vezeték használatát is meg akarták akadályozni.³⁴ A BSW és az AfD képezi az ellenpólust a német politikai életben, a BSW alapvetően barátságosabb nézetekkel rendelkezik Oroszországgal kapcsolatban, az ország ellen kivetett szankciók használatát is kritizálják, ugyanis szerintük azok nagyobb gazdasági kárt okoznak, mint amekkora politikai hasznot hajtanak. Az AfD is ellenzi a szankciókat, erősen oroszbarát párt, és a híresztelések szerint Oroszországból is kap pénzügyi támogatást.³⁵ A szimpátiát Oroszország felé jól szimbolizálja, hogy Waldemar Herdt, aki 2017 és 2021 között volt az AfD Bundestag képviselője, törvényesnek tartotta a krími orosz népszavazást, és tagadta a megszállás tényét.

A lengyel–német kapcsolatok lehetséges alakulása az Oroszország-politika tekintetében

A CDU és a lengyel kormány nézetei Oroszországgal kapcsolatban nagyrészt megegyeznek. A CDU szeretné Oroszországot a partnerének tudni, ugyanakkor a jelenlegi helyzetben az európai biztonságot csak Oroszországgal szemben tudja elképzelni. A Tusk-kormány pedig továbbra is folytatja az Oroszországgal szembeni kemény ellenállást, a nagy védelmi költségeket és a haderő modernizációját nem változtatta meg, a kalinyingrádi határszakaszon kerítést épít, Poznańban orosz nagykövetséget zár be. Ebből következően jó kapcsolatok várhatók a két kormány között az Oroszország-politika tekintetében.

Lengyelország energiapolitikája

Lengyelországban az energiaellátás és -termelés szénközpontú, a szénrel üzemelő hőerőművek adják az ország áramtermelésének 70%-át, és bár a szén használata rendkívül szennyező, a szénbányák bezárását csak 2049-re tervezik. Lengyelországban az energetikai átmenetre vonatkozó kormányzati tervezés nem alkot egységes és következetes stratégiát. Az elmozdulás a fenntarthatóság felé jelentős előnyökkel járhatna, többek között erősítené az ország versenyképességét, javítaná az Európai Unión belüli érdekérvényesítő képességét, valamint mérsékelné a külső függőséget, amit jól mutat, hogy 2022-ben Lengyelországnak az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben (EU ETS) olyan államoktól kellett szén-dioxid-kibocsátási egységeket vásárolnia, amelyek gyorsabban haladtak a kibocsátáscsökkentésben. Az átmenet az ipar számára is lehetőségeket ad, az ígért ágazatok közé tartozik az elektromos járművek, a tengeri szélenergia és az elektromos hőszivattyúk gyártása.³⁶

Lengyelországról általánosan elmondható, hogy alacsony a megújuló energiaforrások aránya, ugyanakkor nagy pozitívumot jelent, hogy az orosz gázszállításoktól teljesen függetlenedni tudott. Az energiaforrások diverzifikációja és az orosz gáztól való függetlenedés

³⁴ Eder, Teresa: *Alignment on Values, but not yet on Strategy – Green Foreign Policy after Russia's Invasion of Ukraine*. [online], 2023. 02. 23. Forrás: Heinrich Böll Stiftung [2025. 09. 17.].

³⁵ Becker, Andrea: *AFD-Politiker gibt Sponsoring aus Moskau zu*. [online], 2020. 06. 25. Forrás: Spiegel [2025. 09. 16.].

³⁶ Kardaś, Szymon: *From Coal to Consensus: Poland's Energy Transition and its European Future*. [online], 2023. 09. 27. Forrás: European Council on Foreign Relations [2025. 09. 17.].

érdekében több fontos infrastrukturális fejlesztés is elkészült az elmúlt években, úgy mint 2015-ben a świnoujście-i LNG-terminál építése, vagy a Baltic Pipe gázvezeték üzemelésének megkezdése 2022-ben.³⁷

A lengyel kormány különböző programokkal igyekszik ösztönözni az energiaátmenetet, például a Tiszta levegő (Czyste Powietrze), valamint az Energia a falvakért (Energia dla Wsi) programmal. A lengyel kormány 2021-ben adta ki a *Lengyelország energiapolitikája 2040-ig (PEP2040)* című dokumentumot. A PEP2040 részletezi Lengyelország saját energiapolitikai céljait is, amelyek között szerepel az átviteli hálózatok termelési infrastruktúrájának bővítése, a nyersanyagforrások diverzifikálása és az energiahatékonyság javítása. A terv körül a mai napig sok a bizonytalanság, a benne szereplő rendelkezések nagy része pedig a PiS EU-val vívott harcából fakad.³⁸

Lengyelország számára régóta kérdés az atomenergia kérdése, az ország jelenleg nem rendelkezik atomerőművel, ugyanakkor három építését tervezi, az első atomerőműblokk üzembe helyezési céldátuma 2033, ami azonban a szakértők szerint túl optimista lehet. Az atomenergia mindenesetre lehetőséget kínálna Lengyelországnak arra, hogy elmozduljon a szén használatától.

A PiS EU-val az energiakérdésekről folytatott harcának egyik jelentős fejezete volt az Ursula von der Leyen vezette Európai Bizottság Fit for 55 névre keresztelt csomagjával kapcsolatos ellenállás. A Fit for 55 csomag lényege az volt, hogy az Unió előírna a tagállamai számára, hogy 2030-ig legalább 55%-kal csökkentsék a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátásukat az 1990-es referenciaértékhez képest, ennek érdekében pedig az EU jogszabályait összhangba hozná 2030-ig.³⁹ A PiS ellenezte a Fit for 55 csomag elfogadását; Anna Moskwa a második Morawiecki-kormány éghajlatért és környezetvédelemért felelős minisztere azzal érvelt, hogy a csomag „Lengyelország számára nagyon igényes, nehéz, sőt lehetetlen megvalósítani”. 2023 augusztusában a PiS-kormány egy sor panaszt nyújtott be az Európai Bírósághoz a Fit for 55 csomag részét képező rendelkezések ellen, azt állítva, hogy az EU éghajlat-politikája veszélyezteti Lengyelország gazdaságát és energiabiztonságát.⁴⁰

A Tusk-kormány hatalomra kerülése alapvető változást hozott az EU éghajlat-és energiapolitikájához való viszonyulásban. 2024 januárjában Urszula Zielińska lengyel klíma- és környezetvédelmi miniszterhelyettes hangsúlyozta, hogy a Donald Tusk vezette új kormány alatt Lengyelország nem fogja többé blokkolni az EU éghajlatváltozási intézkedéseit. Zielińska azt is elmondta, hogy megpróbálja meggyőzni a kormányt, hogy hivatalosan is támogassa a 2050-ig megvalósítandó klímasemlegességet mint az EU célját, amelyet Lengyelországon kívül minden tagállam támogatott, és hogy Varsó új „végdátumot” fog kitűzni a szén számára.⁴¹

³⁷ Kardaś 2023.

³⁸ Kardaś 2023.

³⁹ Karóczkai Balázs: *Az EP zöld utat adott az EU legfontosabb klímavédelmi javaslatainak*. [online], 2023. 04. 18. Forrás: Index [2025. 09. 17.].

⁴⁰ Jones, Mared Gwyn: *Poland Asks EU Court of Justice to Cancel Three EU Climate Policies*. [online], 2023. 08. 28. Forrás: Euronews [2025. 09. 17.].

⁴¹ Weise, Zia: *Poland Presses for Ambitious 2040 EU Climate Target, Signaling U-Turn*. [online], 2024. 01. 15. Forrás: Politico [2025. 09. 17.].

Németország energiapolitikája

A német energiapolitikára nagy hatással van a Covid-pandémia óta eltelt időszak. Bár a német energiaárak a közelmúltban csökkentek, Németország gazdaságilag még mindig lábadozik az energiahiány okozta magasabb árak időszakából, ami a gazdaság számos alágazatát érintette. Miért van válságban a német energiaszektor? Elsőként nagy hatást gyakoroltak a német energiaszektorra az orosz földgázimportban az ukrajnai invázió óta bekövetkezett zavarok, amelyek következtében az energiaárak 35%-kal megemelkedtek. Ezenfelül hatást gyakorol még a meglévő atomerőművek bezárása, a megújuló energiákra való lassú átállás, valamint a lassú bürokrácia.

Az *Energiewende*, az energetikai fordulat vagy átállás a német energiaszektorban sokak számára ismeretes folyamat. Az átállás 2002 óta tart, és lényegében Németország erőfeszítését jelenti az éghajlat-károsító üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére anélkül, hogy az atomenergiára támaszkodna. Az atomenergia helyett nap-, szél-, biomassza- és geotermikus energia van a fő célpontban. A fordulat keretében Németország úgy döntött, hogy 2038-ig fokozatosan kivonul a szénkitermelésből, de az új éghajlati célok és a magas CO₂-árak valószínűsítik a korábbi kivonulást. A német energiamix legnagyobb részévé a megújuló energiaforrásokat kívánják tenni; a megújulókat termelők nagy része magánkézben van, de egyre többet vesznek át bankok és cégek is. Ennek az időjárástól függő, elosztott, kis léptékű termelésnek a villamosenergia-rendszerbe való integrálása még mindig jelentős kihívások elé állítja például az elektromos hálózatot. A szén-dioxid-mentesítés olyan ágazataiban pedig, ahol a kibocsátáscsökkentés különösen nehéz, például a nehéziparban és a légi közlekedésben, úgy tűnik, hogy a hidrogén lesz a választott technológia.⁴²

A környezetvédelemmel és a klímaváltozással kapcsolatos célokat a német kormány a 2019-ben kiadott *Klíma Cselekvési Program 2030 (Climate Action Programme 2030)* dokumentumban írja le és összegzi. A program többek között leírja, hogy a német kormány célja, hogy 2030-ra az üvegházhatásúgáz-kibocsátást 55%-kal csökkentse az 1990-es szinthez képest, 2030-ra a villamosenergia-termelés 65%-a megújuló energiaforrásokból származzon, valamint hogy 2038-ig az utolsó atomerőművet is bezárja.⁴³

Németországban az atomerőművek bezárásának kérdése a fukusimai katasztrófa után kulcskérdéssé vált. Az ország területén található atomerőműveket fokozatosan zárták be, az utolsó hármat 2022 végén kellett volna, de az orosz–ukrán háború nyomán bekövetkezett energiaellátási bizonytalanság miatt a német kormánykoalíció az üzemidő meghosszabbítása mellett döntött a téli időszakban felmerülő áramigény biztonságos fedezése érdekében, így végül 2023. április 15-én fejezték be a termelést.⁴⁴ Az atomerőművek bezárása mégis számos gondot, problémát felvetett. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy a megújuló energiaforrások nem tudnak stabilan, folyamatosan és kiszámíthatóan rendelkezésre álló energiát nyújtani, jóllehet erre lenne szüksége a fejlett német gazdaságnak. Az így keletkezett kiesést a németek kénytelenek voltak fosszilis energiahordozókra

⁴² *Germany's Energiewende in Brief*. [online]. Forrás: CLEW [2025. 09. 16.].

⁴³ *Climate Action Programme 2030*. [online]. Forrás: Német Szövetségi Kormány [2025. 09. 17.].

⁴⁴ *Lekapcsolják az utolsó németországi atomerőműveket is*. [online], 2023. 04. 14. Forrás: Világgazdaság [2025. 09. 17.].

alapozott szén- és földgázüzemű erőművek építésével ellensúlyozni, amelyek a környezetvédelmi és kibocsátási célokkal ellentétes hatást értek el, ráadásul tetemes összeget emésztettek fel, amit a kritikusok szerint akár az atomenergia kutatására és biztonságosabbá tételére is lehetett volna fordítani. Ráadásul a megújuló energiaforrások drága hálózatfejlesztést és rengeteg támogatást is igényelnek.⁴⁵

A fontosabb lengyel és német pártok nézetei az energiapolitika területén

Lengyelországban a Tusk-kormány erősen támogatja a környezetvédelmet és az energiaszektor átalakítását. A Polgári Platform az alacsony kibocsátású energiaforrások fejlesztését szeretné, a megújuló energiaforrásokat és az atomenergiát értve ezalatt. Az atomerőművek építését támogatja a párt, valamint ambiciózusabb dekarbonizációs terveket is szeretne elfogadni, beleértve a szén-dioxid-kibocsátás 2030-ig történő 75%-os csökkentését a 2022-es szinthez képest. Az úgyszintén kormánypárt Új Baloldal a megújulókat támogatását, valamint aktívabb energia- és klímapolitikát javasol uniós szinten, a Harmadik Út koalíció pedig, amelyben a Lengyelország 2050 és a Lengyel Néppárt szerepel, az energetikai átállás felgyorsítását és a megújulókat dinamikusabb fejlesztését szeretné.⁴⁶

A PiS leginkább az uniós vonal kapcsán tér el a kormánypártok energiapolitikájától. A megújuló energiaforrások fejlesztésének felgyorsítását, valamint az atomenergia-programot a kormányhoz hasonlóan a PiS is szeretné, ezen célok a párt választási programjában is szerepeltek 2023-ban.⁴⁷ Az Unióval az egyik energiapolitikai összeütközési pontot ugyanakkor a European Green Deal jelenti. Jarosław Kaczyński a 2024-es európai parlamenti választások előtt bejelentette, hogy a választások után ellenezni fogják a European Green Dealt, ugyanis szerintük az veszélyezteti a lengyel mezőgazdaságot, ekképpen sérti a lengyel érdekeket. A kérdéssel kapcsolatban a furcsaságot az adja, hogy a Green Deal még akkor dolgozták ki az Unióban, amikor a PiS volt hatalmon.⁴⁸

Németországban viszonylagos egyetértés van a környezetvédelem, a kibocsátáscsökkentés és a megújuló energiaforrások fontosságával kapcsolatban. A CDU/CSU számára a legfontosabb pontok a nap- és szélenergiára, a bioenergiára és a vízenergiára való összpontosítás, az e-mobilitás és a hidrogén támogatása, a CO₂-kibocsátás drágábbá tétele, valamint Németország klímasemlegességének elérése 2045-re. Jóllehet Angela Merkel vezetésével a párt volt az egyik legfontosabb szószólója az atomenergia kivezetésének a fukusimai baleset után, most mégis az atomenergia visszatérését pártolja, ezzel jelentősen eltérve a Scholz-kormány nézeteitől.⁴⁹

⁴⁵ Murányi Ernő: *Akkorát bukott, mint Rottenbiller a német energiapolitika*. [online], 2024. 09. 02. Forrás: Világgazdaság [2025. 09. 17.].

⁴⁶ Weise 2024.

⁴⁷ Olszewski, Michał: *Will the New Polish Government Launch a Renewable Energy Revolution?* [online], 2024. 01. 16. Forrás: Energy Transition [2025. 09. 17.].

⁴⁸ Ptak, Alicja: *Poland's PiS Wants to Reject Green Deal after European Elections, Says Kaczyński*. [online], 2024. 04. 29. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].

⁴⁹ *Themen – Energiepolitik*. [online]. Forrás: CDU [2025. 09. 16.].

Az SPD hasonló nézeteket vall, támogatja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérést, és a nagy hatékonyságú szén- és gázerőműveket áthidaló technológiáknak tekinti, amíg az energiaigényt teljes mértékben megújuló energiaforrásokkal nem lehet kielégíteni. Az SPD egyik célja, hogy jobb energiahálózatot építsenek ki, amely gyorsan oda tudja eljuttatni a tiszta energiát, ahová kell, az energiarendszer átalakításának költségeit pedig egyenlően kell megosztani a fogyasztók között. A párt számára fontos az elektromobilitás fejlesztése, valamint a hidrogéngazdaság ipari méretűvé fejlesztése. A párt támogatja az atomenergia kivezetését.⁵⁰

A Zöldek a nevükhöz hű energia- és klímapolitikát pártolnak, több megújuló energiaforrással, nagyobb energiahatékonysággal, alacsonyabb energiafogyasztással és az atomenergia teljes kivezetésével. A párt szeretné megadóztatni a szén-dioxid-kibocsátást, az így keletkezett bevételeket pedig visszaforgatná az energiarendszer fejlesztésébe.

A BSW és az AfD a főáramhoz képest különálló nézeteket képvisel Németországban. A BSW esetében az energiapolitika központi helyet foglal el a párt politikai programjában. A párt szerint véget kell vetni az ideológiavezérelt klímapolitikának. A BSW szerint Németország az Oroszország elleni gazdasági szankciókkal elvágta magát az olcsó gáztól és olajtól, és nem rendelkezik életképes alternatívákkal, ráadásul a szankciós politika megrágitotta az energiát, amivel pedig az ipart hozzák nehéz helyzetbe. Végezetül a BSW pártprogramjában is megtalálható, hogy véleményük szerint Németország energiaellátása a mai technológiák mellett nem biztosítható pusztán megújuló energiákkal.⁵¹

Az AfD szélsőséges narratívát képvisel e téren is. Véleményük szerint a klímaváltozás nem létezik, és nincs tudományos bizonyíték arra, hogy az ember által okozott CO₂-kibocsátás releváns hatást gyakorolna a világ éghajlatára. A párt szerint fel kellene hagyni a klímacélokkal, a megújuló energiára való drága átállás helyett pedig az atomenergiát kellene támogatni.⁵²

A lengyel–német kapcsolatok lehetséges alakulása az energiapolitika terén

A CDU támogatja a megújuló energiaforrások használatát, a mihamarabbi klímasemlegességet, valamint az atomenergia visszatérését is. A lengyel kormány politikája, jóllehet talán nem annyira átgondolt, mint a legtöbb német párté, tartalmaz közös elemeket a CDU-val, azáltal pedig példát mutat Európának, hogy függetleníttette magát az orosz energiainporttól. Legfontosabb közös pontnak az atomenergia tekinthető: Lengyelországnak régóta dédelgetett célja, hogy saját atomerőművel rendelkezzen, a CDU pedig szeretné visszavezetni az atomenergiát a német energiamixbe. A CDU vezette német kormány és a lengyel kormány jó kapcsolatához az is hozzájárulhat, hogy a lengyel kormány hajlandóságot mutat az EU-s energia- és klímapolitika kialakításában

⁵⁰ *Social Democratic Party of Germany (SPD)*. [online]. Forrás: Energy Transition [2025. 09. 17.].

⁵¹ Meza, Edgar: *Former German Left Party MP Launches New Party, Takes Aim At Energy Policies*. [online], 2024. 01. 09. Forrás: CLEW [2025. 09. 17.].

⁵² Wehrmann, Benjamin: *Germany's Right-wing AfD Calls for End to All Climate Action Efforts*. [online], 2020. 09. 17. Forrás: CLEW [2025. 09. 17.].

és végrehajtásában való részvételre, az EU-s energia- és klímapolitika pedig mindig is fontos prioritás volt Németország számára.

A lengyel migrációs politika

Lengyelországot a migráció már régóta érinti, jóllehet ez a 2000-es évek elején a lengyelek anyaországból történő elvándorlásában mutatkozott meg. Lengyelország uniós csatlakozása után rengeteg lengyel vállalt munkát külföldön, 2008-ban ez a szám 2,3 millió volt, amelyből 1,8 millió valamilyen EU-tagállam irányában történt. Lengyelország migrációs politikáját ebből a trendből fakadóan meghatározza, hogy szüksége van egyrészt a kivándorolt lengyelek visszavándorlására, valamint a szakképzett külföldi munkavállalók érkezésére.⁵³

Az első migrációról szóló törvények az EU-s csatlakozás miatt születtek meg, mint a külföldiekről szóló törvény, valamint a külföldieknek a Lengyel Köztársaság területén történő védelméről szóló törvény. 2007 és 2015 között a migrációs politikában a PO-kormányok nagy hangsúlyt fektettek a közép- és hosszú távú migrációs politika előkészítésére, a cél pedig az volt, hogy a lengyel munkaerőpiacon a demográfiai helyzetből és a kivándorlásból eredő munkaerőhiányt pótolni lehessen. 2015-ig tartotta magát az a nézet a lengyel politikában, hogy kötelességük megvédeni a menedékre szoruló embereket, hiszen ők is sok támogatást kaptak európai partnereiktől, amikor ők maguk voltak menekültek.⁵⁴

Fontos változást a lengyel migrációs politikában a 2015-ös nagy migrációs hullám okozott. A 2015-ös választási kampányban nagyon aktív téma volt a migráció kérdése, a regnáló PO–PSL-kormány a rossz európai demográfiai helyzet (fogyó népesség) javításának és a munkaerőhiány csökkentésének eszközt látta a migrációban, míg a PiS a migráció biztonsági kockázatait hangsúlyozta. Még a PO-kormány beleegyezett 7000 bevándorló befogadásába, a döntést az utána következő PiS-kormány megkérdőjelezte, és végül nem is hajtotta végre. A PiS véleménye az uniós kvótarendszerről és elosztási mechanizmusról az volt, hogy a menekültek elosztási programjaiban való részvételnek önkéntesnek kell lennie, és az adott ország képességétől kell függenie. 2017-ben végül a kötelező kvótarendszer nem lépett életbe, részben azért, mert Lengyelország nem fogadta a kvóta alapján neki járó bevándorlókat.

Az új PiS-kormány célja az volt, hogy a lengyel munkaerőpiacról hiányzó munkaerőt olyan emberek között keressék, akik lengyel gyökereket és lengyelországi kapcsolatokat tudnak felmutatni, a fő fókusz tehát a hazatelepülőkön és nem a menekültek befogadásán volt. Mateusz Morawiecki miniszterelnök egyértelműen ki is jelentette, hogy „[ú]gy döntöttünk, hogy nem fogadunk be menekülteket, ez a mi szuverén döntésünk”.⁵⁵

Ettől a politikától valójában a PO sem tér el, Donald Tusk 2017-ben úgy fogalmazott, hogy „hibát követnénk el, ha (az áttelepítés) politikánk fő eszközévé válna, mert

⁵³ Pacek, Małgorzata (2020): *Polish Migration Policy in the Context of the Migration Crisis*. *Studia Europejskie*, 24(3), 85–108. 87–88.

⁵⁴ Pacek 2020: 87–91.

⁵⁵ Pacek 2020: 101.

ez egyszerűen további, még nagyobb migrációs hullámokra ösztönözne”. A Tusk-kormány az új EU-s migrációs politikát is elutasítja. Tusk 2024 januárjában úgy is nyilatkozott, hogy „[e]gyetlen migránst sem fogadunk be”, valamint „Lengyelország soha nem lesz része egy ilyen mechanizmusnak”.⁵⁶

Nemrégiben, 2024 októberében fogadott el a lengyel kormány egy migrációs stratégiát a 2025-től 2030-ig terjedő időszakra. A stratégia teljes szövege még nem jelent meg, de egy összefoglaló már elérhető a kormány honlapján. Az új dokumentum kifejezi, hogy Lengyelország kivándorló országból bevándorló országgá változott, az új kormány pedig arra fog törekedni, hogy „megváltoztassa a (menekültügyi) eljárásokat, hogy azokat ne lehessen hibrid tevékenységekre felhasználni, ugyanakkor figyelembe veszi a lengyel határokon kialakult helyzet humanitárius dimenzióját”. Az új stratégia lengyel politikai szereplők számára legaggasztóbb pontja, hogy lehetővé teszi, hogy „abban az esetben, ha az államot a bevándorlók beáramlása destabilizálja, ideiglenesen és területileg fel lehessen függeszteni a menedékkérelmek befogadásának jogát”. A dokumentum olyan terveket fogalmaz meg a „bevándorlók befogadására és integrációjára” vonatkozóan, amelyek biztosítják, hogy a bevándorlók „ne legyenek negatív hatással a lengyel társadalmi kohézióra”, ugyanakkor „lehetővé teszik a bennük rejlő lehetőségek teljes körű kihasználását”. Végül azt is érdemes kiemelni, hogy a stratégia azt is kifejezi, hogy a lengyel kormány „támogatni fogja a lengyel emigránsok visszatérését az országba”.⁵⁷

Az új stratégiával kapcsolatban még a kormánykoalícióban belül sincs teljes egyetértés: mind az Új Baloldal, mind a Harmadik Út kifejezte ellenzését egyes pontokkal kapcsolatban. Így könnyen lehet, hogy nem is lép életbe, hiszen jóllehet a dokumentumot a kabinet többsége jóváhagyta, még különböző jogszabályokat kell elfogadnia a parlamentnek, és az elnöknek törvénybe kell ezeket iktatnia. Az Új Baloldal ellenzi a menedékkérelmek felfüggesztését, és kijelentette, hogy nem támogatna semmi ilyen irányú jogszabályt. Így sincs azonban minden veszve a PO-nak, ugyanis az Új Baloldal nélkül nincs meg a PO parlamenti többsége, bár a migrációellenes PiS és Konföderáció közül lehet, hogy valamelyik párt „besegíthet” a szavazás során, az úgyszintén PiS-es Andrzej Duda elnök pedig akár törvénybe is iktathatja a stratégiát.

Németország migrációs politikája

Németországban a migráció kezelése a kulcskérdések közé tartozik. 2008-ban több migráns hagyta el az országot, mint ahányan érkeztek – amely az első nettó migrációs veszteség volt majdnem 20 év óta. Ezt megelőzően tartotta magát az a nézet, hogy Németország nem bevándorló ország. Az volt a nézet, hogy a bevándorlóknak meg kell tartaniuk nyelvüket és kultúrájukat, hogy megkönnyítsék esetleges hazatérésüket. A német nyelv elsajátítása opcionálisnak számított, a bevándorlók német származású gyermekeit nem tekintették állampolgároknak, és a viszonylag homogén őslakosság továbbra is szkeptikusan

⁵⁶ Tilles, Daniel: *'Poland Will Not Accept a Single Migrant under EU Relocation Scheme,' Says Tusk.* [online], 2024b. 01. 04. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].

⁵⁷ Tilles, Daniel: *Polish Government Approves Tough New Migration Strategy, Including Possibility to Suspend Asylum Claims.* [online], 2024c. 10. 15. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].

viszonyult a muszlimok növekvő számához. A 2000-es években reformokba kezdtek, ezek közül nagyon fontosnak tekinthető, hogy a német állampolgársággal kapcsolatban a *jus sanguinis* helyett a *jus soli* elv alkalmazása alakult ki egyes esetekben.⁵⁸ Engedélyezték a kettős állampolgárságot is 23 éves korig, és utána kellett döntenie az adott személynek, hogy a német vagy a másik állampolgárságát szeretné megtartani. Ezen a rendelkezésen 2014-ben lazítottak.⁵⁹

A 2015-ös migrációs hullám Németországban is számos változást hozott. Alapvetően befogadó társadalmi hozzáállás övezte a migráció kérdéskörét, Angela Merkel menekültügyi politikája sok tekintetben nyitottabb volt, mint más európai országoké. 2016-ban fogadták el az új bevándorlási törvényt, amely bevezette az úgynevezett *demand and support* rendszert. Lényege, hogy segíti a bevándorlók integrációját (*support*), ugyanakkor a menedékkérő integrációs osztályban való részvételének megtagadása az ellátások csökkentéséhez vezethetett (*demand*).⁶⁰ Az Unióban Németország volt a fő szószólója egy kötelező menekültosztási mechanizmus bevezetésének, amely végül nem járt sikerrel.

2024-re a kormánykoalíció kettős megközelítést alkalmaz. Egyrészt a szakképzett munkaerő bevándorlásának könnyítése nagy hangsúlyt kap, ennek keretében csökkentenék a bevándorlókra vonatkozó jövedelmi követelményt, a szakképzett munkaerő könnyebben hozhatna Németországba családtagot, 2024 márciusától kezdve pedig az EU-n kívülről érkező külföldiek közvetlenül Németországba jöhetnek, és máris munkába állhatnak, amíg a képesítésüket jóváhagyják. Másrészt az elutasított menedékkérők gyorsabb deportálását kívánják elérni a származási országokba. Megszüntetnék a kitoloncolások előzetes bejelentését, a menekültügyi őrizetet meghosszabbítanák 28 napra, felgyorsítanák a menedékkérelmek elbírálását, a menedékkérők segélyét csökkentenék, 3 év után járna a korábbi 18 hónap helyett. Mindezek mellett pedig Németország tárgyalásokat folytat Grúziával, Moldovával, Kenyával, Kolumbiával, Üzbegisztánnal és Kirgizisztánnal; ez a lépés része annak a nagyobb erőfeszítésnek, hogy több országot nevezzenek ki „biztonságos kibocsátó országnak”, ami lehetővé tenné Németország számára, hogy embereket küldjön vissza oda.⁶¹

A fontosabb lengyel és német pártok nézetei a migráció tekintetében

Lengyelországban a Tusk-kormány kemény fellépést alkalmaz a migrációval szemben, nem fogadják el az új uniós migrációs paktumot sem. Maga Donald Tusk jóval keményebben szólal fel a migráció ellen, mint sokan a pártjában, egyesek szerint ez Tusk

⁵⁸ A német állampolgárságot általában csak német szülőktől való születéssel – azaz vér szerinti leszármazottként – lehet megszerezni. A módosított állampolgársági törvény úgy rendelkezett, hogy ha külföldi szülők gyermeke Németországban születik, akkor megszerzi a német állampolgárságot, ha az egyik szülő nyolc éve jogszerűen tartózkodik Németországban, és állandó tartózkodási jogot kapott – azaz részben területi alapon határozta meg az állampolgárság feltételeit.

⁵⁹ Gesley, Jenny: *Germany: The Development of Migration and Citizenship Law in Postwar Germany*. [online], 2017. Forrás: The Library of Congress [2025. 09. 17.], 10.

⁶⁰ Gesley 2017: 10.

⁶¹ Pieper, Oliver: *German Immigration Policy: What's Changing in 2024?* [online], 2024. 01. 01. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].

eszköze arra, hogy semlegesítse a kérdést, és ezáltal kifogja a szélsőjobboldali pártok vitorlájából a szelet, hiszen a 2025-ös elnökválasztással kapcsolatban ez lenne a PiS fő eszköze, amivel megpróbálna szavazókat nyerni. Ugyanakkor politikájával még a kormánykoalícion belül sem minden párt ért egyet (például az Új Baloldal ellenzi a menedékkjog felfüggesztésével kapcsolatos tervezetet). Ráadásul könnyen lehet, hogy a semlegesítésre törekvéssel Donald Tusk annyira központi kérdéssé teszi a migráció témáját, hogy ebbe bukik bele a pártja és a kormány az elnökválasztáson, hiszen lehet, hogy ezzel szavazókat veszít a saját szavazótáborából, másrészt pedig a PiS malmára hajtja a vizet. A centrumhoz tartozó politikusoktól mindig kockázatos lépés a szélsőségek felé tekinteni, hiszen az ezen a pályán otthonosan mozgó pártok (mint például a PiS) könnyen legyőzhetik az „új terepen” még kissé tapasztalatlan politikust, amint erre példát láthattunk Mark Rutte esetében Hollandiában.⁶²

A PiS-nél nincs új a nap alatt, a párt továbbra is erősen migrációellenes, a kérdést pedig sokszor politikai haszonszerzésre is használja. A párt ellenzi az uniós migrációs paktumot, ráadásul Jarosław Kaczyński felajánlotta Tusknak, hogy tartsanak népszavazást a kérdésről. Ilyen értelemben a Tusk általi semlegesítési manővert ellensúlyozhatja Kaczyński, felmérve, hogy meddig hajlandó elmenni Tusk a kemény fellépés tekintetében. Ráadásul az esetleges népszavazás könnyen kényelmetlen helyzetbe hozhatja a lengyel kormányt, amennyiben nem a megfelelő eredmény születne.

Németországban a CDU azt szorgalmazza, hogy az ország határainál még több ember belépését tagadják meg, különösen azokat, akik már regisztrálták magukat menedékkérőként egy másik uniós tagállamban, és akiknek az uniós szabályok szerint ott kell maradniuk, amíg nem születik döntés a menedékkérelmükről. A párt javaslata szerint a kérdésben nemzeti szükségállapotot kellene hirdetni, hogy megpróbálják megkerülni az uniós jog egyes aspektusait, miközben technikailag nem sértik meg azt. A szervezet ezek alapján tehát alapvetően a migráció korlátozását szeretné, az új (és arra jogosult) bevándorlók hatékony integrációja mellett. A CDU egyértelműen az EU határainak védelme mellett foglalt állást, véleményük szerint a határellenőrzést fenn kell tartani az EU-n belül, amíg szükséges.⁶³ A párt az irreguláris migráció megszűnését szeretné elérni, amihez az új EU-s migrációs paktumot kulcsfontosságú eszköznek tartja.

Az SPD kissé más megközelítést alkalmaz. Az Olaf Scholz-hoz hasonlóan szociáldemokrata Nancy Faeser belügyminiszter ahelyett, hogy azonnal visszatoloncolná az embereket a határon, azt a tervet javasolta, hogy a menedékkérőket rövid időre a határ közelében tartsák fogva, hogy gyorsabban visszaküldjék őket abba az uniós tagállamba, ahol regisztrálták magukat.⁶⁴ Mindennek természetesen az uniós és a nemzetközi jog betartása mellett kellene végbemennie. A párt alapvetően a szolidaritáson alapuló és progresszív migrációs politikát támogatja, az uniós jog betartásával egyetemben. Az SPD szerint az uniós menekültügyi rendszer reformjára és a származási országokkal

⁶² Cienski, Jan: *Playing with 'Electoral Rocket Fuel': How Poland's Donald Tusk Hopes to Weaponize Migration*. [online], 2024. 10. 21. Forrás: Politico [2025. 09. 16.].

⁶³ Frymark 2024.

⁶⁴ *Germany: Cross-Party Migration Talks Break Down*. [online], 2024. 10. 09. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].

való együttműködésre van szükség, az EU-ba való legális beutazást pedig könnyebbé kellene tenni, hiszen a munkaerőre szüksége van Németországnak.⁶⁵

A Zöldek számára legjobb megoldás végső soron az uniós menekültügyi szabályok tervezett új reformjainak gyors véglegesítése és végrehajtása lenne.⁶⁶ A párt az SPD-hez hasonlóan szorgalmazza a külföldi munkavállalók munkához jutásának könnyítését, beleértve a bevándorlókat is.⁶⁷ A párton belül megfigyelhető egyfajta szakadás a migráció kezelésével kapcsolatban: az egyik frakció nem akar engedni a hagyományos zöldértékekből, tehát az emberi jogok védelmét akarja mindenekelőtt a migrációval kapcsolatban is, a másik, amely a kormány politikájához valamelyest közelebb áll, azt mondja, hogy muszáj valamelyest engedni a hagyományos zöldértékekből, bele kell menni valamennyi korlátozásba, hogy hatással tudjanak lenni a folyamatokra.⁶⁸

Az AfD és a BSW a migráció ügyével kapcsolatban hasonló álláspontot képvisel: mindkettő ellenzi a migrációt, ebből fakadóan a migráció korlátozását, az elutasított menedékkérők kitoloncolásának növelését és a német határok fokozott ellenőrzését szeretné.⁶⁹

A lengyel–német kapcsolatok lehetséges alakulása a migrációs politika területén

Németországban a CDU a legnagyobb szószólója a migráció erősebb korlátozásának. Nemrégiben az akkor még teljes Scholz-kormányval tartott, a migráció kezeléséről szóló tárgyalásokat éppen azért hagyta ott a párt, mert véleményük szerint a kormány nem volt hajlandó elég keményen szigorítani a migráció kezelését. A párt az irreguláris migráció megszűnését szeretné elérni, amihez az új EU-s migrációs paktumot kulcsfontosságú eszköznek tartja. Hasonlóan keményen lép fel a migráció ellen Donald Tusk, jóllehet ezzel még a kormánykoalíción belül is ellentéteket vált ki, ráadásul könnyen lehet, hogy ez csak politikai eszköz a PiS gyengítésére a 2025-ös elnökválasztás előtt. A CDU-vezette kormányval képes lehet közös álláspont kialakítására a Tusk-kormány, de nagy kérdés, hogy nem lesz-e a CDU számára túlságosan is erős a Tusk-kormány fellépése, főleg például a menedékkérelmek befogadási jogának ideiglenes és területi felfüggesztésének tervezetére gondolva.

A jövőbeli kapcsolatok lehetséges alakulása, konklúzió

A tanulmány első része megállapította, hogy a lengyel és német stratégiai kommunikációban kimutathatók közös pontok az Oroszország-, az energia-, a migrációs és az Európai Uniói politika terén, tehát Varsó és Berlin az olykor markáns nézetkülönbségek ellenére is

⁶⁵ *Themen – Flucht und Migration*. [online]. Forrás: SPD Europa [2025. 09. 17.].

⁶⁶ Deutsche Welle 2024.

⁶⁷ Desku, Arta: *Germany's Green Politicians Urge For Abolition of Work Ban for Refugees*. [online], 2024. 08. 27. Forrás: Schengen News [2025. 09. 17.].

⁶⁸ Jooris, Inge: *Eyes on Germany: Migration Divides Generations of Greens*. [online], 2023. 11. 30. Forrás: Green European Journal [2025. 09. 17.].

⁶⁹ Knight, Ben: *What is Germany's Populist BSW Party?* [online], 2024. 02. 09. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].

hasonlóan nyilatkozott számos szakpolitikai kérdésben. A szakpolitikák terén jelentkező gondolkodásmódról és az újonnan felállt német és a regnáló lengyel kormány közötti lehetséges együttműködésről ez a tanulmány volt hivatott értekezni.

Az eddig fennálló jelzőlámpa német kormánykoalíció (SPD, FDP, Zöldek) a tanulmány írása közben bomlott fel, ennek következtében előrehozott választások lesznek Németországban 2025. február 23-án. A leendő új német kormány pontos összetételét nehéz lenne meghatározni, vezetését valószínűsíthetően az uniópártok (CDU/CSU) fogják adni valamilyen koalícióban. Így az újonnan felállt német kormány és a lengyel kormány kapcsolatáról szóló előrejelzésben is a kereszténydemokrata vezetés volt alapul vehető.

A vizsgált kérdések terén a CDU-vezette kormány és a lengyel kormány között jó partneri viszony jöhet létre, talán az Ukrajnával kapcsolatos és a migrációs politika területén alakulhatnak ki nézeteltérések, előbbinél a lengyel fegyverszállítások megszüntetése, utóbbinál pedig a lengyel kormány ellenkezése az új uniós migrációs paktum iránt okozhat vitát, hiszen a CDU a paktumot kulcsfontosságú eszköznek tartja az irreguláris migráció megfékezésében, míg a Tusk-kormány nem kívánja azt végrehajtani.

Jelenleg mindkét ország esetén az egyik legnagyobb kérdés, hogyan reagál a migráció problémájára. Németországban pedig a gazdaság helyzetének rendezésébe bukott bele a jelzőlámpa-koalíció.⁷⁰ Az AfD jövőbeli lehetséges hatalomra kerülése komoly bizonytalanságot szül Lengyelországban, tekintve, hogy a párt igen határozottan az Oroszországgal való együttműködéshez térne vissza. Nagy kérdés, hogy milyen kormány áll majd fel Németországban, és melyik párt adja majd az új lengyel államfőt, hiszen ez a két tényező nagyban befolyásolhatja a két ország viszonyát. Németország és Lengyelország kapcsolata pedig mindenképpen hatással lesz Magyarországra és a tágabb régióra is.

Felhasznált irodalom

- Bayer, Lili – Herszenhorn, David M. – von der Burchard, Hans: *Germany to Send Ukraine Weapons in Historic Shift on Military Aid*. [online], 2022. 02. 26. Forrás: Politico [2025. 09. 16.].
- Becker, Andrea: *AFD-Politiker gibt Sponsoring aus Moskau zu*. [online], 2020. 06. 25. Forrás: Spiegel [2025. 09. 16.].
- Bereznay István: *Kemény üzenetet küldött a NATO tábornoka: ha az orosz katonák megindulnak, szétlövök Szentpétervárt*. [online], 2024. 10. 12. Forrás: Index [2025. 09. 17.].
- Bornio, Jakub (2020): Lithuania, Poland and Ukraine Inaugurate 'Lublin Triangle'. *Eurasia Daily Monitor*, 17(115). Online: <https://jamestown.org/program/lithuania-poland-and-ukraine-inaugurate-lublin-triangle/>
- Cienski, Jan: *Playing with 'Electoral Rocket Fuel': How Poland's Donald Tusk Hopes to Weaponize Migration*. [online], 2024. 10. 21. Forrás: Politico [2025. 09. 16.].
- Climate Action Programme 2030*. [online]. Forrás: Német Szövetségi Kormány [2025. 09. 17.].
- Desku, Arta: *Germany's Green Politicians Urge For Abolition of Work Ban for Refugees*. [online], 2024. 08. 27. Forrás: Schengen News [2025. 09. 17.].
- Driedger, Jonas J. (2022): Inertia and Reactiveness in Germany's Russia Policy: From the 2021 Federal Election to the Invasion of Ukraine in 2022. *German Politics and Society*, 40(4), 135–151. Online: <https://doi.org/10.3167/gps.2022.400407>
- Eder, Teresa: *Alignment on Values, but not yet on Strategy – Green Foreign Policy after Russia's Invasion of Ukraine*. [online], 2023. 02. 23. Forrás: Heinrich Böll Stiftung [2025. 09. 17.].

⁷⁰ A Német Alaptörvény 115. cikkelyének rendelkezése, amely szerint az új hitelfelvétel nem lehet több, mint a GDP 0,35%-a.

- Fix, Liana (2018): The Different ‘Shades’ of German Power: Germany and EU Foreign Policy during the Ukraine Conflict. *German Politics*, 27(4), 498–515. Online: <https://doi.org/10.1080/09644008.2018.1448789>
- Frymark, Kamil: *A Return to Conservatism: the CDU’s New Platform*. [online], 2024. 05. 08. Forrás: Centre for Eastern Studies [2025. 09. 17.].
- Germany Agrees to Send Leopard Tanks to Ukraine*. [online], 2023. 01. 25. Forrás: Dawn [2025. 09. 16.].
- Germany: Cross-Party Migration Talks Break Down*. [online], 2024. 10. 09. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].
- Germany’s Energiewende in Brief*. [online]. Forrás: CLEW [2025. 09. 16.].
- Gesley, Jenny: *Germany: The Development of Migration and Citizenship Law In Postwar Germany*. [online], 2017. Forrás: The Library of Congress [2025. 09. 17.].
- Gibadło, Lidia – Frymark, Kamil: *The Party of Peace: The SPD is Sending Signals about the Freezing of the War in Ukraine*. [online], 2024. 03. 19. Forrás: Centre for Eastern Studies [2025. 09. 17.].
- Heinemann-Grüder, Andreas (2022): Russland-Politik in der Ära Merkel. *SIRIUS – Zeitschrift für Strategische Analysen*, 6(4), 359–372. Online: <https://doi.org/10.1515/sirius-2022-4002>
- Jones, Mared Gwyn: *Poland Asks EU Court of Justice to Cancel Three EU Climate Policies*. [online], 2023. 08. 28. Forrás: Euronews [2025. 09. 17.].
- Jones, Sam: *German Historians Accuse Olaf Scholz’s SPD of Appeasing Russia*. [online], 2024. 03. 28. Forrás: Financial Times [2025. 09. 17.].
- Jones, Sam – Walker, Shaun: *Poland will no Longer Send Weapons to Ukraine, Says PM, as Grain Dispute Escalates*. [online], 2023. 09. 21. Forrás: The Guardian [2025. 09. 17.].
- Jooris, Inge: *Eyes on Germany: Migration Divides Generations of Greens*. [online], 2023. 11. 30. Forrás: Green European Journal [2025. 09. 17.].
- Kardaś, Szymon: *From Coal to Consensus: Poland’s Energy Transition and its European Future*. [online], 2023. 09. 27. Forrás: European Council on Foreign Relations [2025. 09. 17.].
- Karóczkai Balázs: *Az EP zöld utat adott az EU legfontosabb klímavédelmi javaslatainak*. [online], 2023. 04. 18. Forrás: Index [2025. 09. 17.].
- Knight, Ben: *What is Germany’s Populist BSW Party?* [online], 2024. 02. 09. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].
- Kośc, Wojciech – Melkozerova, Veronika: *Poland and Ukraine’s Bloody Past Overshadows their Anti-Russia Alliance*. [online], 2024. 10. 07. Forrás: Politico [2025. 09. 17.].
- Lekapcsolják az utolsó németországi atomerőműveket is*. [online], 2023. 04. 14. Forrás: Világgazdaság [2025. 09. 17.].
- Meza, Edgar: *Former German Left Party MP Launches New Party, Takes Aim at Energy Policies*. [online], 2024. 01. 09. Forrás: CLEW [2025. 09. 17.].
- Murányi Ernő: *Akkorát bukott, mint Rottenbiller a német energiapolitika*. [online], 2024. 09. 02. Forrás: Világgazdaság [2025. 09. 17.].
- Münchau, Wolfgang: *The German SPD’s Foolish Attachment to Putin’s Russia*. [online], 2024. 04. 03. Forrás: The New Statesman [2025. 09. 17.].
- Novikov, Illia: *Poland’s Prime Minister Visits Ukraine in the Latest Show of Support for Kyiv against Russia*. [online], 2024. 01. 22. Forrás: AP News [2025. 09. 17.].
- Olszewski, Michał: *Will the New Polish Government Launch a Renewable Energy Revolution?* [online], 2024. 01. 16. Forrás: Energy Transition [2025. 09. 17.].
- Orosz konzulátust zár be a sűrűsödő szabotázsakciók miatt Lengyelország*. [online], 2024. 10. 22. Forrás: Világgazdaság [2025. 09. 17.].
- Pacek, Małgorzata (2020): Polish Migration Policy in the Context of the Migration Crisis. *Studia Europejskie*, 24(3), 85–108. Online: <https://doi.org/10.33067/SE.3.2020.5>
- Pfeifer, Hans: *Russia’s Best Friends in Germany: AfD and BSW*. [online], 2024. 01. 09. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].
- Pieper, Oliver: *German Immigration Policy: What’s Changing in 2024?* [online], 2024. 01. 01. Forrás: Deutsche Welle [2025. 09. 17.].
- Poland Building Electronic Barrier on Border with Russia*. [online], 2023. 04. 18. Forrás: AP News [2025. 09. 16.].
- Posaner, Joshua: *Germany’s Scholz Says Sending Taurus Missiles to Ukraine is ‘out of the Question’*. [online], 2024. 03. 13. Forrás: Politico [2025. 09. 17.].

- Ptak, Alicja: *Poland's PiS Wants to Reject Green Deal after European Elections, Says Kaczyński*. [online], 2024. 04. 29. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].
- Reiter, Janusz: *Poland's Triangular Russia Policy. Policy Paper*. [online], 2022. 10. 25. Forrás: Zentrum Liberale Moderne [2025. 09. 17.].
- Sanecka-Tyczyńska, Joanna (2024): Civic Platform's Views on the Security of Poland in the Context of the War in Ukraine. *Historia i Polityka*, 50(57), 85–99. Online: <https://doi.org/10.12775/HiP.2024.032>
- Social Democratic Party of Germany (SPD)*. [online]. Forrás: Energy Transition [2025. 09. 17.].
- Themen – Energiepolitik*. [online]. Forrás: CDU [2025. 09. 16.].
- Themen – Flucht und Migration*. [online]. Forrás: SPD Europa [2025. 09. 17.].
- Tilles, Daniel: *'You Forgot Poland': Criticism as US, UK, France and Germany Meet Alone to Discuss Ukraine*. [online], 2024a. 10. 20. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].
- Tilles, Daniel: *'Poland Will Not Accept a Single Migrant under EU Relocation Scheme,' Says Tusk*. [online], 2024b. 01. 04. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].
- Tilles, Daniel: *Polish Government Approves Tough New Migration Strategy, Including Possibility to Suspend Asylum Claims*. [online], 2024c. 10. 15. Forrás: Notes from Poland [2025. 09. 17.].
- Ukraine, Germany Sign Deal on 50 Million Euro Loan to Kiev*. [online], 2015. 01. 08. Forrás: Panorama.am [2025. 09. 17.].
- Umland, Andreas (2020): Die friedenspolitische Ambivalenz deutscher Pipelinedeals mit Moskau – eine interdependenz-theoretische Erklärung des russisch-ukrainischen Konfliktes. *SIRIUS – Zeitschrift für Strategische Analysen*, 4(3), 293–303. Online: <https://doi.org/10.1515/sirius-2020-3005>
- Wehrmann, Benjamin: *Germany's Right-Wing AfD Calls for End to All Climate Action Efforts*. [online], 2020. 09. 17. Forrás: CLEW [2025. 09. 17.].
- Weise, Zia: *Poland Presses for Ambitious 2040 EU Climate Target, Signaling U-Turn*. [online], 2024. 01. 15. Forrás: Politico [2025. 09. 17.].